

POSUDEK OPONENTA

K DIPLOMOVÉ PRÁCI

Jméno diplomanta:	Martina Pešíčková
Téma práce:	Taktické postupy překonávání lživé výpovědi
Rozsah práce:	50 stran
Datum odevzdání práce:	2. 1. 2023 (elektronická verze)
Vedoucí diplomové práce:	JUDr. Jiří Krupička, Ph.D.
Oponent diplomové práce:	JUDr. Mgr. Marek Dvořák, Ph.D.

Předložená diplomová práce se zabývá taktickými postupy překonávání lživé výpovědi jakožto problematikou dotýkající se nejen trestního práva a kriminalistiky, ale především forenzní psychologie. Diplomantka zvolené téma rozebírá na celkem 50 stranách textu rozčleněných do čtyř obsahových kapitol (bez úvodu a závěru), práce obsahuje podle prohlášení autorky 112 185 znaků (minimální rozsah vlastního textu diplomové práce je podle pravidel pro organizaci studia nejméně 108 000 znaků včetně mezer a poznámek pod čarou).

Po úvodu vymezujícím důvody výběru práce, její cíle a předpokládaný obsah se autorka v první kapitole věnuje základní terminologii co do rozčlenění pojmů výslech a výpověď, lživá výpověď, věrohodnost a pravdivost a taktéž druhům výslechu s ohledem na úplnost a věrohodnost výpovědi vyslychaného. Jádrem textu je kapitola druhá uvádějící základní i dílčí taktické postupy výslechu se zaměřením na možnosti překonávání lživé výpovědi (pojednáno je kupříkladu o využití reflexivních úvah vyslychaného či o metodě křížového výslechu). Kapitola třetí navazuje na tu předcházející rozvedením některých dalších metod překonávání lživé výpovědi, které jsou zde rozčleněny na metody dovolené (např. konfrontace) a na metody nedovolené (např. sugesce). V poslední obsahové kapitole diplomantka věnovala pozornost sporně přijímané problematice využití fyziodetekčního zařízení (detektoru lži) k překonávání lživé výpovědi. V rámci této části textu se autorka pokusila i o praktický popis provedení vyšetření na polygrafu a o (byť velmi stručnou) mezinárodní komparaci.

Systematika diplomové práce je logicky zvolena, je však z pohledu oponenta škoda, že nebyla ještě před kriminalisticko-psychologické pojednání zařazena kapitola věnující se hlouběji aspektům trestněprocesním, které jsou pouze kusým způsobem na několika místech v textu zmíněny. A právě u těchto částí textu, kde lze oproti psychologickým doporučením lépe

posoudit faktickou správnost a úplnost prezentovaných informací, má oponent dílčí výhrady plynoucí z přílišného zjednodušování skutečností diplomantkou. Za příklad lze uvést část textu v závěru podkapitoly 1.1, kde autorka uvádí, že „*speciálním druhem výpovědi je vysvětlení, které oproti samotné výpovědi není způsobilým důkazním prostředkem (tzn. že na něj v dalším řízení není brán ohled)*“. V tomto směru by bylo žádoucí doplnit, že ačkoliv podání vysvětlení skutečně není například komentářovou literaturou považováno za vyšetřovací úkon, mohou jeho výsledky být za splnění zákonných podmínek použity v dalším řízení jako důkaz, a tedy bez dalšího neplatí, že na podání vysvětlení není brán v dalším řízení ohled. Podle § 211 odst. 6 tr. řádu lze se souhlasem státního zástupce a obžalovaného v hlavním líčení číst i úřední záznamy o vysvětlení osob a o provedení dalších úkonů (§ 158 odst. 3 a 5, obdobně i § 314d odst. 2 věta poslední tr. řádu). Zákon tak výslovně stanoví, že úřední záznam o podání vysvětlení může být v trestním řízení použit jako důkaz, z čehož také plyne, že na něj musí být brán v dalším řízení ohled. V téže části textu, tj. na str. 6 práce, by dále oponent například považoval za vhodné k pravdivému tvrzení o nemožnosti naplnit skutkovou podstatu trestného činu křivé výpovědi doplnit, zda tímto nemůže dojít ke spáchání jiného trestného činu (např. křivého obvinění). Obdobně by textu prospělo, i s ohledem na jeho zaměření, bližší pojednání o stručně zmíněné konfrontaci apod.

U psychologických aspektů rozebírané problematiky diplomantka vhodně prezentuje poznatky obstarané ze shromážděných zdrojů, často se přitom jedná o uvádění zajímavých klasifikací (např. druhů výsledku či kritérií nasvědčujících lživé výpovědi) podle jednotlivých autorů. Kladně oponent taktéž hodnotí zahrnutí informací o specifické (a v České republice jednoznačně nepřipustné) Reidově technice nebo o fyziodetekčním vyšetření. Zde by však považoval oponent za vhodné provedenou analýzu ještě prohloubit a precizovat, a to například o informaci, zda jsou osobě podrobující se vyšetření na detektoru lži známy předem otázky, které jí budou kladeny (a jakým způsobem probíhá kalibrace zařízení), protože právě tyto skutečnosti mají zásadní vliv na autorkou popisovaný praktický průběh fyziodetekčního vyšetření a na vyhodnocování výsledků.

Zásadní výhradu má oponent k formátování textu, a to konkrétně k nezarovnání textu celé práce do bloku, což výrazně zhoršuje přehlednost i čtivost. Obdobně formátování obsahu v úvodu práce není přehledné, oponent by též přivítal grafické oddělení jednotlivých nadpisů v rámci podkapitol (např. u kritérií lživé výpovědi v části 1.2). V textu se nacházejí jazykově-gramatické nesrovnalosti, z nichž lze uvést pro praktickou demonstraci alespoň následující:

- překlep v poslední větě prvního odstavce na str. 7 (*„...ve výpověď osoby...“*); v poslední větě druhého odstavce na str. 11 (*„...reálném světě...“*); v první větě na str. 44 (*„..., že daná otázky...“*);
- opakované gramatické chyby v přídavných jménech přivlastňovacích (*str. 10; str. 12; str. 38...*) a občasný výskyt vyšinutí z větné vazby či dalších nesrovnalostí (*srov. např. první větu na str. 48*);

- dále některé formulační nedostatky a těžce interpretovatelné věty (*např. na str. 38: „První krok je dle výše uvedeného v podstatě prvotní fází. Poslední krok je dle výše uvedeného v podstatě závěrečnou fází.”*) či opakování spojky (*např. na str. 32 v posledním odstavci spojky „že”*).

Celkový počet knižních i časopiseckých pramenů použitých při tvorbě práce shledává oponent průměrným, pro účely budoucích prací lze doporučit více cizojazyčných knižních zdrojů i pečlivější zvažování relevance a kvality citovaných pramenů. Současně by bylo vhodné doplnění textu o výsledky četných zahraničních psychologických výzkumů (např. v pasáži věnované činitelům sugestibility, kde je počet výchozích dohledaných pramenů z pohledu oponenta nedostatečný). Citování zdrojů je korektní a odpovídající předepsané citační normě.

Oponent v textu neshledal znaky plagiátorství, čemuž odpovídá také kontrola elektronickými systémy prostřednictvím studijního informačního systému (*maximální podobnost 2 %, resp. celkové procento podobnosti 15 %*).

Předložená diplomová práce po obsahové i formální stránce splňuje požadavky na ni kladené a je způsobilým podkladem pro ústní obhajobu.

Práci doporučuji k ústní obhajobě.

Otázky k obhajobě:

Diplomantka v textu uvádí, že *„konfrontace je metodou použitelnou mezi dvěma svědky či dvěma spoluobviněnými anebo mezi svědkem a obviněným”*. Jak by se autorka stavěla k procesní použitelnosti a vhodnosti provedení konfrontace mezi více vzájemně současně konfrontovanými osobami, tj. například ke konfrontaci tří svědků naráz? Umožňuje takový postup trestní řád?

Dále by diplomantka mohla v návaznosti na informace prezentované v diplomové práci vyjádřit vlastní názor na věrohodnost fyziodetekčního vyšetření a na faktickou využitelnost z něj obstaraných výsledků.

Navržený klasifikační stupeň v případě úspěšné obhajoby:

Na základě předloženého písemného znění diplomové práce navrhuje oponent v případě úspěšné ústní obhajoby klasifikaci stupněm: **velmi dobře (2)**.

V Praze, dne 15. 1. 2023

JUDr. Mgr. Marek Dvořák, Ph.D.
oponent